

Dostosowanie wymagań edukacyjnych

Obszary dostosowań

- ✓ Metody i formy pracy
- ✓ Pomoce, środki dydaktyczne, sprzęt wspomagający
- ✓ Zasady pracy z uczniem wspierające organizację zajęć
- ✓ Sposoby sprawdzania osiągnięć

Wsparcie każdego ucznia poprzez:

- uwzględnienie indywidualnych możliwości, potrzeb i predyspozycji każdego ucznia, wynikających z jego trudności lub potencjału,
- modyfikację procesu dydaktycznego,
- podjęcie działań mających na celu wyrównanie szans edukacyjnych uczniów

Narzędzia dostosowania

- Plany aktywności, plany nauczania
- Schematy, szablony, notatki wizualne, mapy myśli
- Instrukcje, checklisty
- Quizy, teksty z lukami, teksty ETR, audiobooki,
- Plansze, wizualizacje, wklejki

Każdy uczeń wymaga innych dostosowań

Dostosowania mogą ulegać zmianie zależnie od potrzeb

Wspieranie ucznia budujące poczucie jego wartości

Docenienie każdego, nawet najmniejszego postępu

UCZEŃ SŁABOWIDZĄCY

Symptomy trudności:

- ✓ mylenie liter o podobnych kształtach,
- ✓ mylenie wyrazów o podobnej strukturze,
- ✓ przestawianie liter,
- ✓ nieprawidłowa technika czytania,
- ✓ brak rozumienia tekstu w całości,
- ✓ wolniejsze tempo czytania związane z problemami w spostrzeganiu całego wyrazu, zdania,
- ✓ problemy z rozumieniem tekstu (konieczność koncentracji na postrzeganiu kształtu poszczególnych liter),
- ✓ możliwe trudności w pisaniu z uwagi na obniżoną sprawność spostrzegania i zakłóconą koordynację wzrokowo – ruchową,
- ✓ możliwe popełnianie wielu błędów: przestawianie, mylenie, opuszczanie liter, błędy ortograficzne, złe rozplanowanie stron w zeszytach,

Dostosowanie:

Zasady pracy z uczniem, organizacja zajęć	Metody i formy pracy	Środki dydaktyczne, sprzęt wspomagający
<p>- na początku roku szkolnego – ustalenie wraz z uczniem warunków, w których widzi najlepiej: np.: jak silne powinno być światło, jaka wielkość i krój czcionki są optymalne, jaki kontrast jest najlepszy,</p> <p>- właściwe umiejscowienie dziecka w klasie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zapobiegające odblaskowi pojawiającemu się w pobliżu okna, ▪ zapewniające właściwe oświetlenie i widoczność, ▪ blisko nauczyciela i tablicy, <p>- zastosowanie ruchomych blatów przy stolikach,</p> <p>- zwracanie uwagi na szybką męczliwość ucznia - wydłużanie czasu na wykonanie określonych zadań, wsparcie ucznia siedzącego obok,</p> <p>- częste zadawanie pytania „co widzisz?” w celu sprawdzenia i uzupełnienia słownego trafności doznań wzrokowych,</p>	<p>- metody słowne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ szczegółowe opisy, ▪ pogadanki, ▪ opowiadania <p>(obrazowe mówienie pomaga w wizualizacji informacji),</p> <p>- metody praktycznego działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ praca z kartami, ▪ techniki Montessori, ▪ ćwiczenia usprawniające funkcje wzrokowe i orientację w przestrzeni, <p>- metody aktywizujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Burza mózgów, ▪ praca w grupach (z nadzorem), ▪ symulacje, ▪ metody problemowe (z dostosowaniem), <p>- metody wspierające:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ trening widzenia, 	<p>- udostępnianie tekstów (np. testów sprawdzających wiedzę) w wersji powiększonej,</p> <p>- umożliwienie dziecku korzystania z kaset lub z nagrań lektur szkolnych, tzw. e-booków, audiobooków,</p> <p>- podawanie modeli i przedmiotów do obejrzenia z bliska,</p> <p>- w geometrii - wprowadzanie uproszczonych konstrukcji z ograniczoną do koniecznych liczbą linii pomocniczych, konstrukcje geometryczne wykonane na kartkach większego formatu niż zwykła kartka papieru,</p> <p>- wykorzystanie zeszytów z poszerzoną i pogrubioną liniaturą,</p> <p>- umożliwienie uczniowi korzystania ze - specjalistycznych pomocy (np. dodatkowe oświetlenie, lupy, folie optyczne),</p>

<ul style="list-style-type: none"> - zastosowanie kontrastu kredy i tablicy, unikanie kredy kolorowej, - stałość przedmiotów w klasie, - zezwolenie uczniowi na podchodzenie do tablicy i do eksponowanych przedmiotów, - różnicowanie form odpowiedzi – przewaga ustnych, - wsparcie tekstów napisanych na tablicy werbalnym komentarzem, - liczne wskazówki ustne, - umożliwienie uczniowi pisania ciemnym pisakiem, flamastrem, - zakrywanie uczniowi części tekstu podczas czytania (nakładka z „okienkiem” – ułatwienie orientacji w tekście, - stosowanie zmiennych aktywności, przerw w pracy na lekcji, - ćwiczenia angażujące receptory wzrokowe – nie dłużej niż 15 – 20 minut, - wcześniejsze udostępnianie uczniowi obszerniejszych tekstów w celu zapoznania się z nimi przed zajęciami, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ indywidualna rewalidacja, ▪ dostosowanie tempa i zakresu materiału. 	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystanie sprzętu wspierającego (dyktafony, powiększalniki, programy i urządzenia wspomagające widzenie), - wykorzystanie komputera do wykonania prac pisemnych, - korzystanie z dostosowanych podręczników i materiałów ćwiczeniowych,
--	--	---

Sprawdzanie osiągnięć:

1. Projekty i prace praktyczne - uczniowie mogą realizować projekty indywidualne lub grupowe.
2. Portfolio – może zawierać różne rodzaje zadań, nagrania audio czy wideo.
3. Obserwacje i notatki nauczyciela - regularne obserwacje ucznia, zapisywanie spostrzeżeń dotyczących postępów, zaangażowania, trudności.
4. Prezentacje ustne na wybrany temat - pozwalają ocenić umiejętność komunikacji, argumentacji oraz zrozumienie zagadnienia.
5. Rozmowy i wywiady na temat omawianego materiału - ocena zrozumienia treści i umiejętności wyrażania myśli.
6. Testy i sprawdziany – powiększona czcionka, ograniczenie treści, wyraźne, uproszczone ilustracje, ustne wyjaśnienie nauczyciela, wydłużenie czasu pracy.

Należy szczególnie doceniać własną aktywność i wkład pracy ucznia, a także jego stosunek do obowiązków szkolnych (systematyczność, obowiązkowość).

UCZEŃ SŁABOSŁYSZĄCY

Symptomy trudności:

- ✓ uczeń sprawia wrażenie nie uważającego lub śniącego na jawie - może nie słyszeć instrukcji nauczyciela,
- ✓ niechętnie angażuje się w działania klasowe, obawia się porażki, ponieważ ma kłopoty z rozumieniem,
- ✓ może reagować niewłaściwie w sytuacjach zabawowych (nie rozumie zasad gry lub intencji innych osób)
- ✓ reaguje nietypowo na ustne instrukcje,
- ✓ może mieć zaburzoną mowę, mały zasób słów i pojęć,
- ✓ słabo czyta
- ✓ często myli głoski dźwięczne i bezdźwięczne, nie różnicuje głosek z trzech szeregów s-z-c-dz, sz-ż-cz-dź, ś-ź-ć-dź (np. zamiast „z” dziecko może napisać każdą inną literę s, ż, sz)
- ✓ zamienia i gubi litery, pomija części wyrazów, myli końcówki – co powoduje zmianę treści znaczenia wyrazów,
- ✓ czasem pisze bezsensowne zlepki liter – w przypadku niezrozumienia ich znaczenia,
- ✓ duże trudności sprawia dziecku poprawna pisownia, opanowanie gramatyki, składni i ćwiczenia stylistyczne,
- ✓ nie jest w stanie samodzielnie czytać i zrozumieć treści obszernych lektur szkolnych,

Dostosowanie:

Zasady pracy z uczniem, organizacja zajęć	Metody i formy pracy	Środki dydaktyczne, sprzęt wspomagający
<p>- zapewnienie miejsca dla ucznia w pierwszej ławce - uczeń może słuchać wypowiedzi nauczyciela i odczytywać mowę z ust,</p> <p>- umożliwienie odwracania się w kierunku innych kolegów odpowiadających na lekcji,</p> <p>- nauczyciel, mówiąc do całej klasy, powinien stać w pobliżu ucznia zwrócony twarzą w jego stronę - nie powinien chodzić po klasie czy być odwrócony twarzą do tablicy,</p> <p>- wypowiedzi nauczyciela - wyraźne, spokojnym głosem i intonacją – należy unikać gwałtownych ruchów głową czy nadmiernej gestykulacji,</p> <p>- zadbanie o spokój i ciszę w klasie, eliminowanie zbędnego hałasu,</p>	<p>- metody wizualne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zapisywanie kluczowych informacji na tablicy, ▪ tworzenie map myśli, fiszek, ▪ używanie schematów i ilustracji, <p>- metody wielozmysłowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ łączenie słuchu, wzroku, dotyku i ruchu, <p>- metody praktyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ćwiczenia indywidualne i grupowe, ▪ gry dydaktyczne, ▪ prace techniczne. <p>- metody komunikacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwijanie słownictwa, ▪ doskonalenie mowy poprzez powtarzanie wzorców, 	<p>- używanie jak najczęściej pomocy wizualnych (schematy, ilustracje, modele z opisem, mapy myśli, notatki wizualne, piktogramy) i tablicy, (m.in. zapisanie nowego tematu, notatek),</p> <p>- wykorzystanie filmów z napisami,</p> <p>- stosowanie ćwiczeń z rozsypanki wyrazowej, uzupełnianie luk,</p> <p>- korzystanie z dostosowanych podręczników i materiałów ćwiczeniowych,</p> <p>- pomoc w rozumieniu lektur (np. pytania pomocnicze), tworzenie słowniczka trudnych wyrazów,</p> <p>- stosowanie technologii wspomagających słuch (aparat słuchowy, pętla indukcyjna, system FM, system Wi-Fi),</p>

<ul style="list-style-type: none"> - bieżące sprawdzanie, czy polecenia kierowane do całej klasy są właściwie rozumiane przez ucznia, zapewnienie dodatkowych wyjaśnień, - zapewnienie w ławce wsparcia w postaci zdolnego ucznia, który będzie pomagał w bieżącej pracy na lekcji, wspierał własnymi notatkami, - przygotowanie tekstowego lub obrazkowego planu pracy, - aktywizowanie ucznia do rozmowy poprzez zadawanie prostych pytań, podtrzymywanie jego odpowiedzi przez dopowiadanie pojedynczych słów, umowne gesty, mimiką twarzy, - częste zwracanie się nauczyciela do ucznia, zadawanie mobilizujących do lepszej koncentracji uwagi i ułatwiających lepsze zrozumienie tematu, - różnicowanie prac, podawanie pomocy (np. poprzez rozwiązanie podobnego zadania), - wydłużenie czasu pracy, - zapowiadanie zmian w planie dnia, uprzedzanie o nowych zadaniach, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ używanie prostego języka, ▪ zadawanie pytań, 	<ul style="list-style-type: none"> - zastosowanie instrukcji w ETR (teksty łatwe do czytania), - adaptacja materiałów edukacyjnych,
---	---	---

Sprawdzanie osiągnięć:

1. Projekty i prace praktyczne, tworzenie modeli, plakatów czy innych materiałów - uczniowie mogą realizować projekty indywidualne lub grupowe,
2. Portfolio – może zawierać różne rodzaje zadań, prace pisemne, rysunki.
3. Obserwacje i notatki nauczyciela - regularne obserwacje ucznia, zapisywanie spostrzeżeń dotyczących postępów, zaangażowania, trudności.
4. Testy i quizy z dostosowaniami - stosowanie testów wielokrotnego wyboru, uzupełniania luk, dopasowywania, dostosowanych do poziomu ucznia.
5. Gry dydaktyczne i symulacje - umożliwiają uczniom naukę i ocenę umiejętności w interaktywny i angażujący sposób.
6. Karty pracy dostosowane do możliwości ucznia.
7. Mapy myśli i infografiki - wizualizują zrozumienie danego tematu, pozwalają na ocenę umiejętności organizowania i przetwarzania informacji.
8. Prace pisemne i kreatywne.
9. Testy i sprawdziany dostosowane do możliwości ucznia.

Przy ocenie prac pisemnych nie należy uwzględniać błędów wynikających z niedostłuchu - błędy w pisowni należy oceniać opisowo, udzielając dziecku wskazówek do sposobu ich poprawienia. Rezygnacja z pisania ze słuchu. Przy ocenie osiągnięć ucznia należy szczególnie doceniać własną aktywność i wkład pracy ucznia, a także jego stosunek do obowiązków szkolnych (systematyczność, obowiązkowość, dokładność).

UCZEŃ ZE SPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ NIŻSZĄ OD PRZECIĘTNEJ

Symptomy trudności:

- ✓ zaburzenia myślenia słowno - pojęciowego,
- ✓ mała samodzielność w myśleniu,
- ✓ wolniejsze tempo pracy i uczenia się,
- ✓ trudności w koncentracji uwagi przez dłuższy czas,
- ✓ słabe oceny pomimo starań i wysiłków ucznia,
- ✓ trudności w czytaniu i pisaniu (trudności z kojarzeniem określonych dźwięków (głosek) z odpowiadającymi im symbolami (literami),
- ✓ trudności w rozumieniu czytanych treści,
- ✓ trudności w samodzielnym wypowiedzianiu się, formułowaniu wniosków i sądów, w uogólnianiu, myśleniu abstrakcyjnym,
- ✓ ubogie słownictwo, wadliwa struktura gramatyczna wypowiedzi ustnych i pisemnych,
- ✓ słabsza sprawność manualna (rysunki, pismo mają niski poziom graficzny,
- ✓ słaba umiejętność stosowania konwencjonalnych sposobów zapamiętywania,
- ✓ duże problemy z przywoływaniem z pamięci odległych partii materiału (słaba pamięć długotrwała, operacyjna),
- ✓ wolne tempo procesów umysłowych i działania,
- ✓ trudności z wykonywaniem bardziej złożonych działań,
- ✓ trudność z pamięciowym przyswajaniem i/lub odtwarzaniem z pamięci wyuczonych treści (np. tabliczka mnożenia, skomplikowane wzory, układy równań),
- ✓ problem z rozumieniem treści zadań, potrzeba większej ilości czasu na zrozumienie i wykonanie zadania,

Dostosowanie:

Zasady pracy z uczniem, organizacja zajęć	Metody i formy pracy	Środki dydaktyczne, sprzęt wspomagający
<ul style="list-style-type: none"> - dzielenie materiału na mniejsze partie o mniejszym stopniu trudności (w obrębie podstawy programowej), - zapewnienie odpowiedniego czasu na utrwalenie materiału, zwiększenie liczby powtórzeń, - podawanie poleceń w prostszej formie, - unikanie trudnych, bardzo abstrakcyjnych pojęć, - częste odwoływanie się do konkretnego przykładu, 	<ul style="list-style-type: none"> - metody wizualne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zapisywanie kluczowych informacji na tablicy, ▪ tworzenie map myśli, fiszek, ▪ używanie schematów i ilustracji, - metody praktyczne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pokaz z objaśnieniem, ▪ pokaz z instruktażem, ▪ ćwiczenia indywidualne i grupowe, 	<ul style="list-style-type: none"> - używanie jak najczęściej pomocy wizualnych, praca na konkretnym przykładzie, szerokie stosowanie zasady poglądowości (schematy, ilustracje, modele z opisem, mapy myśli, notatki wizualne, piktogramy) i tablicy, (m.in. zapisanie nowego tematu, notatek), - wprowadzanie dodatkowych środków dydaktycznych,

<ul style="list-style-type: none"> - unikanie pytań problemowych, przekrojowych, - zmniejszenie tempa pracy, wydłużenie czasu na realizację zadań, odpowiedzi, przeczytanie lektury, - odrębne instruowanie, - odwoływanie się do znanych sytuacji z życia codziennego, - formułowanie pytań w formie zdań o prostej konstrukcji powołujących się na ilustrujące przykłady, - częste podchodzenie do ucznia w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielania dodatkowej pomocy, wyjaśnień, - zezwolenie na dokończenie w domu niektórych prac wykonywanych na lekcjach, - graficzne przedstawianie treści zadań, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gry dydaktyczne, ▪ prace techniczne, plastyczne, - metody waloryzacyjne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ uczenie się przez przeżywanie, - metody aktywizujące: <ul style="list-style-type: none"> ▪ gry dydaktyczne, ▪ inscenizacje, ▪ symulacje, 	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystanie filmów dydaktycznych, wycieczek, programów multimedialnych, - stosowanie ćwiczeń z rozsypanki wyrazowej, uzupełnianie luk, - korzystanie z dostosowanych materiałów dydaktycznych i ćwiczeniowych, - zastosowanie tekstów ETR (teksty łatwe do czytania),
--	---	--

Sprawdzanie osiągnięć:

1. Projekty i prace praktyczne, tworzenie modeli, plakatów czy innych materiałów - uczniowie mogą realizować projekty indywidualne lub grupowe,
2. Portfolio – może zawierać różne rodzaje zadań, prace pisemne, rysunki, nagrania.
3. Obserwacje i notatki nauczyciela - regularne obserwacje ucznia, zapisywanie spostrzeżeń dotyczących postępów, zaangażowania, trudności.
4. Testy i quizy z dostosowaniami - stosowanie testów wielokrotnego wyboru, uzupełniania luk, dopasowywania, dostosowanych do poziomu ucznia.
5. Gry dydaktyczne i symulacje - umożliwiają uczniom naukę i ocenę umiejętności w interaktywny i angażujący sposób.
6. Karty pracy dostosowane do możliwości ucznia.
7. Mapy myśli i infografiki - wizualizują zrozumienie danego tematu, pozwalają na ocenę umiejętności organizowania i przetwarzania informacji.
8. Testy i sprawdziany dostosowane do możliwości ucznia z mniejszych partii materiału.

Dyktanda i sprawdziany należy przeprowadzać indywidualnie w wolniejszym tempie. Warto zastąpić sprawdziany odpowiedzią ustną z niewielkich partii materiału. Przy ocenie osiągnięć ucznia należy szczególnie doceniać własną aktywność i wkład pracy ucznia, a także jego stosunek do obowiązków szkolnych (systematyczność, obowiązkowość).

UCZEŃ Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ W STOPNIU LEKKIM

Symptomy trudności:

- ✓ zaburzenie orientacji przestrzennej,
- ✓ słaby poziom sprawności grafomotorycznej, słabszy rozwój motoryczny,
- ✓ słaba koncentracja uwagi, zaburzenia rozumienia znaczenia wypowiedzi,
- ✓ wolne tempo pracy, mała samodzielność w wykonywaniu wszelkich zadań,
- ✓ zaburzenia analizy i syntezy (wzrokowej, słuchowej, wzrokowo-słuchowej),
- ✓ trudności w rozpoznawaniu liter oraz w czytaniu, trudności w rozumieniu przeczytanego tekstu,
- ✓ istotnie zaburzony poziom rozumienia wszelkich reguł, zasad, definicji,
- ✓ utrudnione tworzenie pojęcia liczby, ograniczony poziom pamięciowego wykonywania działań matematycznych,
- ✓ brak zrozumienia treści zadań tekstowych i trudności w ich rozwiązywaniu,
- ✓ zaburzenia wyobraźni przestrzennej utrudniające rozumienie i wykonywanie zadań geometrycznych,
- ✓ trudności w orientowaniu się w stosunkach czasowych i posługiwaniu się nimi,
- ✓ kłopoty w powiązaniu nowych informacji z poprzednio zapamiętanymi, słaby poziom stosowania umiejętności w praktyce,
- ✓ niski poziom pomysłowości, inicjatywy, przemyślanego działania,
- ✓ impulsywność, podatność na negatywne wpływy otoczenia,
- ✓ niski poziom motywacji,

Dostosowanie:

Zasady pracy z uczniem, organizacja zajęć	Metody i formy pracy	Środki dydaktyczne, sprzęt wspomagający
<ul style="list-style-type: none"> - umożliwienie uczniowi uczenia się w indywidualnym tempie, - wyznaczanie i osiąganie indywidualnych celów zgodnych z możliwościami ucznia, - ograniczenie instrukcji słownych na rzecz wprowadzania słowno – pokazowych (ważne jest praktyczne oddziaływanie na sferę wielozmysłową), - stosowanie wielu powtórzeń udzielanych instrukcji i stałe utrwalanie pamiętanych treści, - stały nadzór nad realizacją zadań podczas zajęć, 	<ul style="list-style-type: none"> - metody wizualne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zapisywanie kluczowych informacji na tablicy, ▪ tworzenie map myśli, fiszek, ▪ używanie schematów i ilustracji, - metody praktyczne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pokaz z objaśnieniem, ▪ pokaz z instruktażem, ▪ ćwiczenia indywidualne i grupowe, ▪ gry dydaktyczne, ▪ prace techniczne, plastyczne, 	<ul style="list-style-type: none"> - używanie jak najczęściej pomocy wizualnych, praca na konkrety, szerokie stosowanie zasady poglądowości (schematy, ilustracje, modele z opisem, mapy myśli, notatki wizualne, piktogramy) i tablicy, (m.in. zapisanie nowego tematu, notatek), - wprowadzanie dodatkowych środków dydaktycznych, - wykorzystanie filmów dydaktycznych, wycieczek, programów multimedialnych,

<ul style="list-style-type: none"> - stosowanie bodźców pozytywnych (pochwały, zachęty, nagrody), motywowanie do dalszych działań (stosowanie różnego rodzaju wzmacnień), - okazywanie aprobaty, pochwały dla podejmowanego wysiłku i akceptacji, - wdrażanie do samodzielności, - uświadamianie związku pomiędzy wiedzą nabywaną podczas zajęć a jej praktycznym wykorzystywaniem w różnych sytuacjach, - umożliwienie osiągnięcia sukcesu, - systematyczne powtarzanie i utrwalanie wiedzy, - prezentowanie i powtarzanie wiedzy w różnych kontekstach, formach, z wykorzystaniem różnych środków dydaktycznych, - ograniczenie się do najważniejszych aspektów podstawy programowej, - bazowania na pamięci mechanicznej ucznia, - dzielenie materiału na niewielkie partie o małym stopniu trudności, 	<ul style="list-style-type: none"> - metody waloryzacyjne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ uczenie się przez przeżywanie, - metody aktywizujące: <ul style="list-style-type: none"> ▪ gry dydaktyczne, ▪ inscenizacje, ▪ symulacje, - metody wspomagające: <ul style="list-style-type: none"> ▪ metoda ośrodków pracy (Decroly), ▪ Metoda Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne, ▪ arteterapia, ▪ bajkoterapia, ▪ Sensoplastyka, ▪ stymulacja zmysłów, 	<ul style="list-style-type: none"> - stosowanie ćwiczeń z rozsypanki wyrazowej, uzupełnianie luk, - korzystanie z dostosowanych materiałów dydaktycznych i ćwiczeniowych, - zastosowanie tekstów ETR (teksty łatwe do czytania),
---	--	---

Sprawdzanie osiągnięć:

1. Projekty i prace praktyczne, tworzenie modeli, plakatów – praca grupowa.
2. Portfolio – może zawierać różne rodzaje zadań, prace pisemne, rysunki.
3. Obserwacje i notatki nauczyciela - regularne obserwacje ucznia, zapisywanie spostrzeżeń dotyczących postępów, zaangażowania, trudności.
4. Testy i quizy z dostosowaniami - stosowanie testów wielokrotnego wyboru, uzupełniania luk, dopasowywania, dostosowanych do poziomu ucznia.
5. Gry dydaktyczne i symulacje - umożliwiają uczniom naukę i ocenę umiejętności w interaktywny i angażujący sposób.
6. Karty pracy dostosowane do możliwości ucznia.
7. Testy i sprawdziany dostosowane do możliwości ucznia z mniejszych partii materiału.

Dyktanda i sprawdziany należy przeprowadzać indywidualnie, dzielić pracę na etapy. Warto zastąpić sprawdziany odpowiedzią ustną wspartą materiałem poglądowym z małych partii materiału. Przy ocenie osiągnięć ucznia należy szczególnie doceniać własną aktywność i wkład pracy ucznia, a także jego stosunek do obowiązków szkolnych (systematyczność, obowiązkowość). W ocenianiu należy położyć nacisk na ocenę jako środek pozytywnego wzmocnienia osiągnięć ucznia. Ocena powinna pokazać uczniowi jego braki, ale także możliwości ich uzupełnienia.

UCZEŃ ZE SPEKTRUM AUTYZMU (W TYM ZESPÓŁ ASPERGERA)

Symptomy trudności:

- ✓ przewaga myślenia obrazowego nad werbalnym,
- ✓ trudności w przyswajaniu pojęć abstrakcyjnych i abstrakcyjnym myśleniu,
- ✓ trudności w generalizacji wiedzy i umiejętności,
- ✓ tworzenie specyficznych skojarzeń znaczeniowych, dosłowne rozumienie języka,
- ✓ trudności w myśleniu przyczynowo-skutkowym,
- ✓ przywiązanie do rutyny, brak lub mała elastyczność w myśleniu,
- ✓ przewaga pamięci mechanicznej nad znaczeniową,
- ✓ przewaga uwagi mimowolnej nad dowolną,
- ✓ osłabiona ciekawość poznawcza i motywacja wewnętrzna, wybiórcze zainteresowania,
- ✓ zaburzenia w odbiorze i integracji bodźców sensorycznych, nadwrażliwość sensoryczna,
- ✓ brak sygnalizowania potrzeb przez dziecko, brak kontaktu wzrokowego, brak zainteresowania innymi dziećmi,
- ✓ trudności w rozumieniu i odpowiadaniu na społeczne/emocjonalne sygnały,
- ✓ brak reagowania na społeczne sygnały werbalne, zaburzenia komunikacji pragmatycznej,
- ✓ nierzeczywiste poczucie czasu,

Dostosowanie:

Zasady pracy z uczniem, organizacja zajęć	Metody i formy pracy	Środki dydaktyczne, sprzęt wspomagający
<ul style="list-style-type: none"> - przedstawianie poleceń krótkimi zdaniami i upewnianie się, czy uczeń zrozumiał polecenie, - wizualizowanie przekazów, - unikanie uogólnień, - dzielenie zadań na etapy, - wyjaśnianie uczniowi indywidualnie poleceń do zadań i upewnianie się, czy uczeń zrozumiał polecenie do zadań zawartych w sprawdzianach, - wyznaczanie limitu czasowego na wykonywanie zadania, jasne zaznaczanie końca aktywności, - wydłużenie czasu na zadania pisemne, - kierowanie pytań na lekcji bezpośrednio do ucznia w celu utrzymania jego uwagi, 	<ul style="list-style-type: none"> - metody wizualne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ tworzenie map myśli, fiszek, ▪ używanie schematów i ilustracji, - metody praktyczne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pokaz z objaśnieniem, ▪ pokaz z instruktążem, ▪ ćwiczenia indywidualne i grupowe, ▪ gry dydaktyczne, ▪ prace techniczne, plastyczne, - metody waloryzacyjne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ uczenie się przez przeżywanie, - metody aktywizujące - metody wspomagające: 	<ul style="list-style-type: none"> - używanie jak najczęściej pomocy wizualnych, praca na konkrety, szerokie stosowanie zasady poglądowości (schematy, ilustracje, modele z opisem, mapy myśli, notatki wizualne, piktogramy), - wprowadzanie dodatkowych środków dydaktycznych, nauczanie polisensoryczne, - wykorzystanie filmów dydaktycznych, wycieczek, programów multimedialnych, - korzystanie z dostosowanych materiałów dydaktycznych i ćwiczeniowych, - zastosowanie tekstów ETR (teksty łatwe do czytania),

<p>- informowanie na bieżąco o wszystkich nadchodzących zmianach w organizacji dnia szkolnego, wprowadzenie wizualnego planu dnia,</p> <p>- zapewnienie uczniowi przewidywalnego i bezpiecznego otoczenia, zminimalizowanie zmian, bodźców zewnętrznych,</p> <p>- ustalenie z dzieckiem sposobu przywoływania jego uwagi, np. poprzez dyskretne położenie ręki na ramieniu,</p> <p>- ustalenie zasad zachowania i postępowania, konsekwencja w razie niespektowania ich przez dziecko, chwalenie kiedy uda mu się stosować do zasad,</p> <p>- szukanie motywów niewłaściwych zachowań,</p> <p>- ustalenie z uczniem sposobów i akceptowalnego czasu rozładowania napięcia, zapewnienie miejsca do wyciszenia,</p> <p>- unikanie współzawodnictwa i rywalizacji,</p> <p>- wspieranie poczucia własnej wartości,</p> <p>- angażowanie ucznia do pracy w parach lub zespołach, wprowadzanie zmienności z wykorzystaniem jednego stałego elementu, <i>Nie karz dziecka za objawy zaburzenia!</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ metody behawioralne, stosowana analiza zachowania (ABA), ▪ terapia integracji sensorycznej, ▪ komunikacja alternatywna i wspomagająca, ▪ arteterapia, muzykoterapia, dogoterapia, hipoterapia, ▪ Metoda Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne, ▪ Trening Umiejętności Społecznych, 	<p>- wizualny plan dnia,</p> <p>- tabliczki motywacyjne,</p>
--	--	--

Sprawdzanie osiągnięć:

1. Projekty i prace praktyczne, tworzenie modeli, plakatów – praca indywidualna, wdrażanie do pracy grupowej.
2. Portfolio – może zawierać różne rodzaje zadań, prace pisemne, rysunki, nagrania.
3. Obserwacje i notatki nauczyciela - regularne obserwacje ucznia, zapisywanie spostrzeżeń dotyczących postępów, zaangażowania, trudności.
4. Testy i quizy z dostosowaniami - stosowanie testów wielokrotnego wyboru, uzupełniania luk, dopasowywania, dostosowanych do poziomu ucznia.
5. Gry dydaktyczne i symulacje - umożliwiają uczniom naukę i ocenę umiejętności w interaktywny i angażujący sposób.
6. Karty pracy dostosowane do możliwości ucznia.
7. Testy i sprawdziany dostosowane do możliwości ucznia z mniejszych partii materiału.

W ocenianiu należy położyć nacisk na ocenę jako środek pozytywnego wzmocnienia osiągnięć ucznia. Przy ocenie osiągnięć ucznia należy szczególnie doceniać własną aktywność i wkład pracy ucznia. Doceniać nawet niewielkie postępy, stosować wzmocnienia pozytywne.

UCZEŃ Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ RUCHOWĄ (W TYM AFAZJA)

Symptomy trudności:

- ✓ trudności w nazywaniu przedmiotów (zastępowanie opisami, używanie niewłaściwych słów),
- ✓ ubogie słownictwo, powtarzanie się, błędy gramatyczne i składniowe,
- ✓ mowa powolna, zniekształcona (parafazje), monotonne intonowanie, dzielenie na sylaby,
- ✓ problemy z płynnym formułowaniem zdań, mimo dobrego rozumienia,
- ✓ problemy ze słuchaniem i zrozumieniem poleceń, opowiadań,
- ✓ niezrozumienie pojęć abstrakcyjnych, złożonych (czasu, przestrzeni, metafor),
- ✓ nielogiczne odpowiedzi, trudności w streszczaniu i wyciąganiu wniosków,
- ✓ trudności w czytaniu, rozumieniu tekstu, pisaniu dłuższych form,
- ✓ niski poziom graficzny pisma, problemy z ortografią,
- ✓ słaba koordynacja ruchowa, niezręczność, trudności w orientacji wzrokowo-przestrzennej, zaburzenia lateralizacji,
- ✓ obniżona koncentracja uwagi, szybkie męczenie się,
- ✓ problemy z myśleniem symbolicznym, logicznym, syntezą informacji, sekwencjonowaniem (np. kolejność dni tygodnia),
- ✓ obniżona motywacja do nauki, wycofanie, lęki, poczucie niedostosowania,
- ✓ trudności w nawiązywaniu relacji z rówieśnikami, obniżona samoocena,
- ✓ powolne tempo pracy, niezdolność do przyswajania wiedzy z lekcji prowadzonych kanałem słuchowym,

Dostosowanie:

Zasady pracy z uczniem, organizacja zajęć	Metody i formy pracy	Środki dydaktyczne, sprzęt wspomagający
<ul style="list-style-type: none"> - umiejscowienie ucznia w klasie w ławce zapewniającej komfort i łatwe dojście do niego, - dostosowanie stanowiska pracy, - motywowanie ucznia do wypowiedzania się, nagradzanie każdej próby komunikowania się, - zastępowanie wypowiedzi ustnych innymi formami przekazu, - akceptowanie odpowiedzi krótkich – jedno-, dwuwyrazowych, - kontrolowanie, czy uczeń rozumie zadawane pytania, 	<ul style="list-style-type: none"> - metody wizualne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ tworzenie map myśli, fiszek, ▪ używanie schematów i ilustracji, - metody praktyczne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pokaz z objaśnieniem, ▪ pokaz z instruktażem, ▪ ćwiczenia indywidualne i grupowe, ▪ gry dydaktyczne, - metody waloryzacyjne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ uczenie się przez przeżywanie, - metody aktywizujące 	<ul style="list-style-type: none"> - używanie jak najczęściej pomocy wizualnych, praca na konkrety, szerokie stosowanie zasady poglądowości (schematy, ilustracje, modele z opisem, mapy myśli, notatki wizualne, piktogramy), - wprowadzanie dodatkowych środków dydaktycznych (klocki literowe, kartoniki z literami, sylabami, wyrazami, słowiki pomocnicze), - wykorzystanie filmów dydaktycznych, wycieczek, programów multimedialnych,

<ul style="list-style-type: none"> - wydłużenie czasu na wypowiedź ustną, na wykonywanie zadań podczas lekcji - dostosowanie tempa pracy do możliwości ucznia, - zadawanie krótkich, niezłożonych pytań, z zachowaniem właściwego tonu i tempa wypowiedzi, - dzielenie materiału na mniejsze części, - sprawdzanie, czy uczeń zanotował ważne informacje z lekcji, pracę domową, - zapisywanie na tablicy najważniejszych pojęć z przeprowadzanej lekcji, - unikanie nagłych zmian, - systematyczne włączanie ucznia w dyskusję z innymi uczniami w klasie, - zwracanie się do ucznia bezpośrednio, - kształtowanie u ucznia umiejętności rozładowywania napięcia psychoruchowego, - ćwiczenie umiejętności radzenia sobie z porażką w odniesieniu do relacji z rówieśnikami, rodzicami, nauczycielami, 	<p>- metody wspomagające:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ metody usprawniające aparat mowy i artykulację, ▪ terapia ręki, ▪ Trening Umiejętności Społecznych, ▪ fizjoterapia, 	<ul style="list-style-type: none"> - korzystanie ze środków informatycznych, dostosowanych klawiatur komputerowych, - korzystanie z dostosowanych materiałów dydaktycznych i ćwiczeniowych, - dodatkowe materiały, notatki ksero, wklejki, - ułatwienia „techniczne” podczas pisania (dla dzieci z niedowładami spastycznymi rąk, z zaburzeniami motoryki małej, z ruchami mimowolnymi) – np. mogą pisać na większym formacie, grubszym mazakiem, używać specjalnych nakładek na ołówki czy długopis,
---	--	---

Sprawdzanie osiągnięć:

1. Projekty i prace praktyczne, tworzenie modeli, plakatów – wdrażanie do pracy grupowej.
2. Portfolio – może zawierać różne rodzaje zadań, prace pisemne, rysunki, nagrania.
3. Obserwacje i notatki nauczyciela - regularne obserwacje ucznia, zapisywanie spostrzeżeń dotyczących postępów, zaangażowania, trudności.
4. Testy i quizy z dostosowaniami - stosowanie testów wielokrotnego wyboru, uzupełniania luk, dopasowywania, dostosowanych do poziomu ucznia.
5. Gry dydaktyczne i symulacje - umożliwiają uczniom naukę i ocenę umiejętności w interaktywny i angażujący sposób.
6. Karty pracy dostosowane do możliwości ucznia.
7. Testy i sprawdziany dostosowane do możliwości ucznia z mniejszych partii materiału.

Przy ocenie osiągnięć ucznia należy szczególnie doceniać własną aktywność i wkład pracy ucznia. Doceniać nawet niewielkie postępy, stosować wzmocnienia pozytywne. Oceniać wysiłek i wprowadzać zadania, w których uczeń ma szansę odniesienia sukcesu. W przypadku wypowiedzi pisemnych należy oceniać treść, a nie estetykę pisma. Warto zastąpić sprawdziany odpowiedzią ustną. Nie oceniamy zadań (ćwiczeń) wykorzystujących sprawność manualną (kreślenie), a także odczytywanie wykresów, czy map.

UCZEŃ Z NADPOBUDLIWOŚCIĄ PSYCHORUCHOWĄ (ADHD)

Symptomy trudności:

- ✓ trudności z koncentracją na zadaniach, łatwe rozpraszenie się,
- ✓ popełnianie nieuważnych błędów, pomijanie szczegółów,
- ✓ problemy z zapamiętywaniem i wykonywaniem instrukcji, trudności z organizacją, planowaniem i finalizacją zadań,
- ✓ częste gubienie przedmiotów (zabawki, przybory szkolne),
- ✓ wydawanie się nieobecny, jakby „odpływającym”, gdy się do niego mówi,
- ✓ ciągłe wiercenie się, chwytywanie się rzeczy, trudność w usiedzeniu w miejscu,
- ✓ nadmierna ruchliwość i głośność w zabawie,
- ✓ nadmierna gadatliwość, trudność w wyciszeniu się,
- ✓ częste bieganie, wspinanie się w nieodpowiednich sytuacjach,
- ✓ przerywanie innym w trakcie rozmowy lub zabawy, trudność z czekaniem na swoją kolej,
- ✓ wtrącanie się w wypowiedzi i aktywności innych, wygłaszanie odpowiedzi, zanim pytanie zostanie dokończony,
- ✓ podejmowanie ryzykownych działań bez zastanowienia nad konsekwencjami,

Dostosowanie:

Zasady pracy z uczniem, organizacja zajęć	Metody i formy pracy	Środki dydaktyczne, sprzęt wspomagający
<ul style="list-style-type: none"> - usadzenie dziecka w klasie z dala od okna, blisko nauczyciela (w pierwszej lub pobliskiej ławce), ze spokojnym uczniem. - ograniczenie rzeczy rozpraszających uwagę, - budowanie stałej struktury lekcji z powtarzalnymi elementami, takimi jak przywitanie, sprawdzenie zadania domowego, praca w grupach, itp., - zapoznanie ucznia z oczekiwaniami nauczyciela, zasadami panującymi w czasie lekcji oraz konsekwencjami pewnych zachowań, - indywidualne podejście do ucznia, cierpliwość, - powtarzanie poleceń, sprawdzanie ich zrozumienia, - stworzenie warunków do wielokrotnego powtarzania i utrwalania materiału, 	<ul style="list-style-type: none"> - metody wizualne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ tworzenie map myśli, fiszek, ▪ używanie schematów i ilustracji, - metody praktyczne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pokaz z objaśnieniem, ▪ pokaz z instruktażem, ▪ ćwiczenia indywidualne i grupowe, ▪ gry dydaktyczne, ▪ prace plastyczne, techniczne, - metody waloryzacyjne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ uczenie się przez przeżywanie, - metody aktywizujące: <ul style="list-style-type: none"> ▪ gry dydaktyczne, ▪ inscenizacje, ▪ symulacje, 	<ul style="list-style-type: none"> - używanie jak najczęściej pomocy wizualnych, praca na konkrety, szerokie stosowanie zasady pogładowości (schematy, ilustracje, modele z opisem, mapy myśli, notatki wizualne, piktogramy), - pomoce dydaktyczne, wymagające ruchu, sprawiające radość i umożliwiające spożytkowanie nadmiaru energii, - pomoce sensoryczne, - wykorzystanie filmów dydaktycznych, wycieczek, programów multimedialnych, aplikacji, - korzystanie ze środków informatycznych, - korzystanie z dostosowanych materiałów dydaktycznych i ćwiczeniowych, - dodatkowe materiały, notatki ksero, wklejki,

<ul style="list-style-type: none"> - dzielenie materiału na mniejsze części, - wydłużenie czasu na wykonanie zadania, - monitorować postępu w pracy dziecka i w razie konieczności przywoływanie jego uwagi, - wspólne opracowanie sposobu/znaku przywołującego ucznia do pracy, - wyraźne i jasne akcentowanie nowych aktywności, - podpowiadanie dziecku rozwiązań alternatywnych, - motywowanie, stosowanie wzmocnień pozytywnych, - skłanianie do systematycznej pracy, chwalenie i nagradzanie matych zwycięstw, - rozbudzanie wiary we własne możliwości, - stosowanie krótkich przerw na rozładowanie napięcia psychoruchowego, naprzemiennosc wysiłku i relaksu, - zgoda na celowy ruch, 	<p>- metody wspomagające:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ metody polisensoryczne, ▪ Trening Umiejętności Społecznych, ▪ Metoda Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne, 	
---	--	--

Sprawdzanie osiągnięć:

1. Projekty i prace praktyczne, tworzenie modeli, plakatów – wdrażanie do pracy grupowej.
2. Portfolio – może zawierać różne rodzaje zadań, prace pisemne, rysunki, nagrania.
3. Obserwacje i notatki nauczyciela - regularne obserwacje ucznia, zapisywanie spostrzeżeń dotyczących postępów, zaangażowania, trudności.
4. Testy i quizy z dostosowaniami - stosowanie testów wielokrotnego wyboru, uzupełniania luk, dopasowywania, dostosowanych do poziomu ucznia.
5. Gry dydaktyczne i symulacje - umożliwiają uczniom naukę i ocenę umiejętności w interaktywny i angażujący sposób.
6. Karty pracy dostosowane do możliwości ucznia.
7. Testy i sprawdziany dostosowane do możliwości ucznia z mniejszych partii materiału.

Przy ocenie osiągnięć ucznia należy szczególnie doceniać własną aktywność i wkład pracy ucznia. Doceniać nawet niewielkie postępy, stosować wzmocnienia pozytywne. Oceniać wysiłek i wprowadzać zadania, w których uczeń ma szansę odniesienia sukcesu. Oceniać treść, a nie na estetykę, np. pisowni czy wygląd pracy. Warto zastąpić sprawdziany odpowiedzią ustną lub inną formą sprawdzenia wiedzy. Często sprawdzać wiedzę z krótszych fragmentów materiału, stosując precyzyjne pytania.

UCZEŃ Z MUTYZMEM WYBIÓRCZYM

Symptomy trudności:

- ✓ brak mowy w konkretnych sytuacjach społecznych,
- ✓ unikanie kontaktu wzrokowego,
- ✓ sztywność ciała i trudności ruchowe podczas stresu,
- ✓ porozumiewanie się gestami zamiast słowami,
- ✓ silny lęk społeczny,

Dostosowanie:

Zasady pracy z uczniem, organizacja zajęć	Metody i formy pracy	Środki dydaktyczne, sprzęt wspomagający
<ul style="list-style-type: none"> - nie przymuszanie dziecka do kontaktu werbalnego, - zwracanie się do dziecka, komentowanie w przyjazny sposób, okazywanie życzliwego zainteresowania, - zapewnienie spokoju, ciszy, poczucia bezpieczeństwa w klasie, - stosowanie pozytywnych wzmocnień, wspólnej zabawy i okazywania empatii w celu redukcji lęku, - zezwolenie uczniowi na odpowiedzi pisemne, korzystanie z rysunków, gestów lub zaznaczanie odpowiedzi, - stosowanie pytań zamkniętych (tak/nie), gestów, lub elementów komunikacji alternatywnej, - dzielenie materiału na mniejsze partie, - łączenie wiedzy w logiczną całość, - zachęcanie do aktywności artystycznych, muzycznych, tanecznych lub sportowych, które nie wymagają mówienia, - uświadomienie rówieśnikom specyfiki mutyzmu wybiórczego, - wyznaczenie nauczyciela, który będzie 	<ul style="list-style-type: none"> - metody wizualne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ tworzenie map myśli, fiszek, ▪ używanie schematów i ilustracji, grafik, - metody praktyczne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pokaz z objaśnieniem, ▪ pokaz z instruktażem, ▪ ćwiczenia indywidualne i grupowe, ▪ gry dydaktyczne, ▪ prace plastyczne, techniczne, aktywność muzyczna, - metody waloryzacyjne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ uczenie się przez przeżywanie, - metody aktywizujące - metody wspomagające: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Play Therapy – terapia przez zabawę, ▪ Metoda stopniowego odwrażliwiania, ▪ Terapia poznawczo-behawioralna (CBT), ▪ Ćwiczenia relaksacyjne, oddechowe, ▪ Zabawy grupowe, 	<ul style="list-style-type: none"> - używanie jak najczęściej pomocy wizualnych, praca na konkretnie, szerokie stosowanie zasady pogłębowości (schematy, ilustracje, modele z opisem, mapy myśli, notatki wizualne, grafiki, piktogramy), - wykorzystanie filmów dydaktycznych, wycieczek, programów multimedialnych, aplikacji, - korzystanie ze środków informatycznych,

koordynatorem pracy z dzieckiem i będzie miał stały kontakt z uczniem, - chwalenie dziecka za podejmowane próby, osiągnięcia i wysiłek, - wyrażenie zgody na przynoszenie przez dziecko przedmiotów z domu, - stopniowe wprowadzanie nowych osób,		
--	--	--

Sprawdzanie osiągnięć:

1. Projekty i prace praktyczne, tworzenie modeli, plakatów – wdrażanie do pracy grupowej.
2. Portfolio – może zawierać różne rodzaje zadań, prace pisemne, rysunki, nagrania.
3. Obserwacje i notatki nauczyciela - regularne obserwacje ucznia, zapisywanie spostrzeżeń dotyczących postępów, zaangażowania, trudności.
4. Testy i quizy z dostosowaniami - stosowanie testów wielokrotnego wyboru, uzupełniania luk, dopasowywania.
5. Gry dydaktyczne i symulacje - umożliwiają uczniom naukę i ocenę umiejętności w interaktywny i angażujący sposób.
6. Karty pracy.
7. Testy i sprawdziany z mniejszych partii materiału.

Przy ocenie osiągnięć ucznia należy doceniać wysiłek ucznia, stosować wzmocnienia pozytywne. Wprowadzać zadania, w których uczeń ma szansę odniesienia sukcesu. Unikać ustnego sprawdzania wiedzy. Stosować formę pisemną lub inną, z wykorzystaniem środków wizualnych lub komunikacji alternatywnej. Często sprawdzać wiedzę z krótszych fragmentów materiału, stosując precyzyjne pytania.

UCZEŃ Z ZABURZENIAMI ZACHOWANIA

Symptomy trudności:

- ✓ agresja, częste bójk i zaczepianie innych,
- ✓ tyranizowanie, znęcanie się i okrucieństwo wobec ludzi i zwierząt,
- ✓ groźby i używanie narzędzi, które mogą zranić,
- ✓ naruszanie zasad i norm,
- ✓ wagarowanie i ucieczki z domu,
- ✓ kłamstwa, kradzieże i oszustwa,
- ✓ wandalizm, niszczenie mienia, podpalenia,
- ✓ ignorowanie zasad i autorytetów, chroniczne nieposłuszeństwo,
- ✓ problemy emocjonalne i relacyjne,
- ✓ intensywne napady złości, drażliwość, wybuchowość,
- ✓ nadwrażliwość, łatwe obrażanie się, poczucie krzywdy,
- ✓ zrzucanie winy na innych, nie przyznawanie się do błędów,
- ✓ trudności w budowaniu satysfakcjonujących relacji,

Dostosowanie:

Zasady pracy z uczniem, organizacja zajęć	Metody i formy pracy	Środki dydaktyczne, sprzęt wspomagający
<ul style="list-style-type: none"> - podawanie krótkich komunikatów, sprawdzanie ich zrozumienia, - zwracanie się do ucznia po imieniu, - utrzymanie kontaktu wzrokowego podczas rozmowy, używanie prostych słów, przykuwanie uwagi ucznia, - zlecenie do wykonania tylko jednego zadania w określonym czasie, - dzielenie trudnych zadań na etapy, dzielenie materiału na mniejsze partie, o mniejszym stopniu trudności, umożliwienie wyboru zadań, - częste odwoływanie się do konkretnych przykładów, stosowanie zasady pogłębienia, - wydłużenie czasu pracy, a w przypadku prac 	<ul style="list-style-type: none"> - metody wizualne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ tworzenie map myśli, fiszek, ▪ używanie schematów i ilustracji, grafik, - metody praktyczne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pokaz z objaśnieniem, ▪ pokaz z instruktażem, ▪ ćwiczenia indywidualne i grupowe, ▪ gry dydaktyczne, ▪ prace plastyczne, techniczne, aktywność muzyczna, - metody waloryzacyjne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ uczenie się przez przeżywanie, - metody aktywizujące - metody wspomagające: 	<ul style="list-style-type: none"> - używanie jak najczęściej pomocy wizualnych, praca na konkretnych przykładach, szerokie stosowanie zasady pogłębienia (schematy, ilustracje, modele z opisem, mapy myśli, notatki wizualne, grafiki, piktogramy), - wykorzystanie filmów dydaktycznych, wycieczek, programów multimedialnych, aplikacji, - korzystanie ze środków informatycznych,

pisemnych rozłożenie zadań w czasie lub zmniejszenie ich ilości,
 - udzielanie uczniowi dodatkowej pomocy i wyjaśnień w trakcie pracy,
 - ograniczanie ilości bodźców zewnętrznych, wpływających na ucznia rozpraszająco,
 - jasne określanie obowiązujących norm i konsekwentnie egzekwowanie ustalonych zasad,
 - utrwalanie pozytywnych wzorców zachowań przez stosowanie pochwał,
 - skupianie uwagi na zaletach ucznia, dostrzeganie i nagradzanie pozytywnych zachowań,
 - omawianie właściwych zachowań w kontakcie Indywidualnym w uczniem,
 - proponowanie prospołecznych działań,
 - unikanie kłótni, wymiany zdań, podniesionego tonu głosu,
 - ustalenie rutyny – przewidywalny harmonogram i jasne, spójne reguły dla wszystkich,

- psychoterapia,
- Trening Umiejętności Społecznych,

Sprawdzanie osiągnięć:

1. Projekty i prace praktyczne, tworzenie modeli, plakatów – indywidualne i grupowe.
2. Portfolio – może zawierać różne rodzaje zadań, prace pisemne, rysunki, nagrania.
3. Obserwacje i notatki nauczyciela - regularne obserwacje ucznia, zapisywanie spostrzeżeń dotyczących postępów, zaangażowania, trudności.
4. Testy i quizy z dostosowaniami - stosowanie testów wielokrotnego wyboru, uzupełniania luk, dopasowywania.
5. Gry dydaktyczne i symulacje - umożliwiają uczniom naukę i ocenę umiejętności w interaktywny i angażujący sposób.
6. Karty pracy.
7. Testy i sprawdziany z mniejszych partii materiału.

Należy oceniać obiektywnie i sprawiedliwie, uwzględniając wysiłek i zaangażowanie ucznia. Stosować wzmocnienia pozytywne. Wprowadzać zadania, w których uczeń ma szansę odniesienia sukcesu. Często sprawdzać wiedzę z krótszych fragmentów materiału, stosując precyzyjne pytania.

UCZEŃ Z DYSLEKSJĄ ROZWOJOWĄ

Symptomy trudności:

- ✓ wolne, sylabizujące lub nie płynne czytanie (zjadanie wyrazów, przestawianie liter),
- ✓ brak rozumienia tekstu czytanego cicho,
- ✓ problemy z odróżnianiem podobnych liter (b-p, d-b, m-n, t-l),
- ✓ trudności z rozpoznawaniem i zapamiętywaniem liter/dźwięków,
- ✓ niestaranne, powolne pismo, nieczytelny charakter pisma,
- ✓ częste błędy ortograficzne i interpunkcyjne,
- ✓ opuszczanie, dodawanie, przestawianie liter/sylab, pisanie wyrazów bez sensu,
- ✓ problemy z pisanem ze słuchu i przepisywaniem,
- ✓ problemy z pamięcią i koncentracją, łatwe rozpraszenie się,
- ✓ trudności z nauką na pamięć (dni tygodnia, pory roku, wierszyki),
- ✓ problemy z zapamiętywaniem sekwencji,
- ✓ niezdarność, trudności z zapinaniem guzików, sznurowaniem butów, jazdą na rowerze,
- ✓ mylenie prawej i lewej strony, kierunków,
- ✓ opóźniony rozwój mowy, trudności z wypowiedzianiem złożonych słów, błędy gramatyczne, mylenie przyimków (nad/pod),
- ✓ frustracja, niska samoocena, lęk, poczucie bycia "innym",

Dostosowanie:

Zasady pracy z uczniem, organizacja zajęć	Metody i formy pracy	Środki dydaktyczne, sprzęt wspomagający
<ul style="list-style-type: none"> - unikanie głośnego odpytywania z czytania przy całej klasie, - ograniczenie czytania obszernych lektur do rozdziałów istotnych ze względu na omawianą tematykę, akceptowanie korzystania z nagrań fonicznych, - kontrolowanie stopnia zrozumienia samodzielnie przeczytanych przez ucznia poleceń, szczególnie podczas sprawdzianów, - zmniejszenie ilości zadań (poleceń) do wykonania w przewidzianym dla całej klasy czasie, 	<ul style="list-style-type: none"> - metody wizualne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ tworzenie map myśli, fiszek, ▪ używanie schematów i ilustracji, grafik, - metody praktyczne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pokaz z objaśnieniem, ▪ pokaz z instruktążem, ▪ ćwiczenia indywidualne i grupowe, ▪ gry dydaktyczne, ▪ prace plastyczne, techniczne, aktywność muzyczna, - metody waloryzacyjne: 	<ul style="list-style-type: none"> - używanie jak najczęściej pomocy wizualnych, praca na konkrety, szerokie stosowanie zasady poglądowości (schematy, ilustracje, modele z opisem, mapy myśli, notatki wizualne, grafiki, piktogramy), - wykorzystanie filmów dydaktycznych, wycieczek, programów multimedialnych, aplikacji, - korzystanie ze środków informatycznych, audiobooków, - notatki, wklejki do zeszytu,

<ul style="list-style-type: none"> - wydłużenie czasu pracy dziecka, - ograniczenie tekstów do czytania i pisania na lekcji do niezbędnych notatek, - podczas wykonywania ścisłych operacji wymagających wielokrotnych przekształceń - umożliwienie dziecku ustnego komentowania wykonywanych działań, - dzielenie materiału na mniejsze partie, - umożliwienie uczniowi korzystania z gotowych wzorów, tablic itp., - unikanie wrywania do odpowiedzi – wcześniejsze uprzedzenie ucznia (na przerwie lub na początku lekcji), że będzie pytany, - umieszczenie ucznia w klasie blisko nauczyciela, - ograniczenie ilości bodźców rozpraszających, - umożliwienie uczniowi na korzystanie ze słowników ortograficznych podczas pisania wypracowań, prac klasowych, - przypadku ucznia z dysgrafią - akceptowanie pisma drukowanego, pisma na maszynie, komputerze, zwłaszcza prac obszernych (wypracowań, referatów). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uczenie się przez przeżywanie, - metody aktywizujące - metody wspomagające: <ul style="list-style-type: none"> ▪ metoda polisensoryczna: angażowanie wzroku, słuchu, dotyku i ruchu, 	
---	--	--

Sprawdzanie osiągnięć:

1. Projekty i prace praktyczne, tworzenie modeli, plakatów – indywidualne i grupowe.
2. Portfolio – może zawierać różne rodzaje zadań, prace pisemne, rysunki, nagrania.
3. Obserwacje i notatki nauczyciela - regularne obserwacje ucznia, zapisywanie spostrzeżeń dotyczących postępów, zaangażowania, trudności.
4. Testy i quizy z dostosowaniami - stosowanie testów wielokrotnego wyboru, uzupełniania luk, dopasowywania.
5. Gry dydaktyczne i symulacje - umożliwiają uczniom naukę i ocenę umiejętności w interaktywny i angażujący sposób.
6. Karty pracy.
7. Testy i sprawdziany z mniejszych partii materiału.

Pisemne sprawdziany powinny ograniczać się do sprawdzanych wiadomości. W sprawdzaniu umiejętności matematycznych oceniać tok rozumowania, nawet gdyby ostateczny wynik zadania był błędny, co wynikać może z pomyłek rachunkowych. Oceniać dobrze, jeśli wynik zadania jest prawidłowy, choćby

strategia dojścia do niego była niezbyt jasna, gdyż uczniowie dyslektyczni często prezentują styl dochodzenia do rozwiązania niedostępny innym osobom, będący na wyższym poziomie kompetencji.

W przypadku prac pisemnych z przedmiotów ścisłych i im pokrewnych, nauczyciel powinien zwrócić uwagę na graficzne rozplanowanie sprawdzianów – pod treścią zadania powinno być wolne miejsce na rozwiązanie. Pozwoli to uniknąć niepotrzebnych pomyłek przy przepisywaniu zadań na inną stronę np. gubienia, mylenia znaków, cyfr, symboli, tak charakterystycznych dla dzieci z dysleksją.

Złagodzić kryteria wymagań z języków obcych. Uczeń mający problemy z opanowaniem ojczystego języka prawie zawsze ma trudności z mówieniem, rozumieniem, czytaniem i pisaniem w języku obcym.

Podczas oceny prac pisemnych nie uwzględniać poprawności ortograficznej lub oceniać ją opisowo. Postępy w zakresie ortografii sprawdzać za pomocą dyktand z komentarzem, okienkiem ortograficznym, pisania z pamięci. Zakres sprawdzianu powinien obejmować jeden rodzaj trudność ortograficznych - umożliwi to skoncentrowanie się na zagadnieniu, tym samym zmniejszając ilość błędów i dając poczucie sukcesu.

W przypadku ucznia z dysgrafią nie należy również oceniać estetyki pisma, np. w zeszytach. Jeśli pismo dziecka jest trudne do odczytania, można zamienić pracę pisemną na wypowiedź ustną

Wskazane jest preferowanie wypowiedzi ustnych. Sprawdzanie wiadomości powinno odbywać się często i dotyczyć krótszych partii materiału. Pytania kierowane do ucznia powinny być precyzyjne. Należy oceniać obiektywnie i sprawiedliwie, uwzględniając wysiłek i zaangażowanie ucznia. Stosować wzmocnienia pozytywne.

Zasady oceniania uczniów ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi

Ocenianie zindywidualizowane

dostosowanie metod oceniania do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia

Zwrócenie uwagi na postępy

ocenianie ucznia na podstawie jego indywidualnych postępów

Różnorodne formy oceniania

wykorzystanie niestandardowych form i metod oceniania, ocenianie kształtujące

Informacja zwrotna

jasne wskazanie, co uczeń zrobił dobrze, a nad czym powinien popracować

Warunki procesu oceniania

dostosowanie czasu, miejsca oraz narzędzi oceniania do potrzeb i możliwości ucznia

Realne cele

ustalenie realnych celów, możliwych do osiągnięcia przez ucznia

Aspekt emocjonalny

umożliwienie uczniowi osiągnięcia sukcesu na miarę jego możliwości